

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

**Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΚΑΙ ΕΠΑΛ (ΟΜΑΔΑ Β΄)**

ΔΕΥΤΕΡΑ 18 ΜΑΪΟΥ 2015 - ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Εμείς και οι αρχαίοι χώροι θέασης και ακρόασης

Οι χώροι θέασης και ακρόασης που δημιούργησε η ελληνική αρχαιότητα αποτελούν για πολλούς λόγους μian από τις πιο σημαντικές ομάδες μνημείων της πολιτισμικής μας κληρονομιάς.

Πρώτα απ' όλα, γιατί οι χώροι αυτοί, ως τόποι μαζικής συγκέντρωσης, για θρησκευτικούς, πολιτικούς ή ψυχαγωγικούς σκοπούς, εκφράζουν στην αρχιτεκτονική με τον προφανέστερο τρόπο τη δημοκρατική αντίληψη για τη ζωή και την έντονη αίσθηση κοινότητας που χαρακτήρισε τον αρχαίο βίο. Τα σχετικά αρχιτεκτονικά σχήματα εκείνης της δημιουργίας (θέατρα, βουλευτήρια κλπ.) εξακολουθούν μέχρι σήμερα να εξυπηρετούν ανάλογες δραστηριότητες.

Ένας δεύτερος λόγος για την ιδιαίτερη σημασία αυτών των χώρων είναι ότι το θέαμα και ο λόγος που αναπτυσσόταν μέσα σ' αυτούς, ιδιαίτερα το ψυχαγωγικό θέαμα, με την πραγματική έννοια της ψυχαγωγίας, της αγωγής της ανθρώπινης ψυχής, αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα κοινωνικά πολιτισμικά αγαθά. Από τη γέννηση του δράματος στους χώρους λατρείας της αρχαίας Ελλάδας μέχρι και σήμερα ο λόγος και η δράση που εκτυλίσσεται μέσα σε θεατρικούς χώρους παράγουν πολιτισμό.

Και ένας τρίτος λόγος είναι ότι στο χώρο της Μεσογείου, και ιδιαίτερα στην Ελλάδα, σώζονται σε μεγάλο αριθμό οι χώροι στους οποίους ασκήθηκε από την εποχή της διαμόρφωσής της η θεατρική δημιουργία. Οι χώροι αυτοί, περισσότεροι από όσο όλα τα άλλα **κατάλοιπα** του παρελθόντος, ασκούν στη σύγχρονη κοινωνία αλλά και τη σύγχρονη καλλιτεχνική δημιουργία, μian ιδιαίτερη πρόκληση επαφής του παρόντος με το παρελθόν, επειδή προσφέρονται κατ' εξοχήν για χρησιμοποίησή τους με την ίδια λειτουργία για την οποία σχεδιάστηκαν. Αυτή η επαφή του παρόντος με το παρελθόν, όχι μόνο των ειδικών αλλά και του ευρύτερου κοινού, είναι μια βασική **επιδίωξη** της σύγχρονης αρχαιολογίας, η οποία βλέπει τη δικαίωσή της στη βίωση από την κοινωνία του ιστορικού περιεχομένου και του μηνύματος ζωής των μνημείων. Αλλά και από την άλλη πλευρά, η βίωση των μνημείων και η ένταξή τους στη ζωή εξελίσσεται από τάση σε απαίτηση της σύγχρονης κοινωνίας.

Η επιδίωξη της συνάντησης της σύγχρονης δημιουργικότητας και των διαμορφωμένων από το δημιουργικό παρελθόν σχημάτων θεατρικών χώρων, που εξυπηρετεί την παραπάνω απαίτηση, θέτει, βέβαια, προβλήματα, αφού τα αρχαία θέατρα και οι άλλοι χώροι θέασης, όπως τα ωδεία, τα στάδια κλπ., είναι πλέον μνημεία, όλα με μικρότερες ή μεγαλύτερες φθορές και καταπονήσεις. Τα περισσότερα μάλιστα σώζονται αποσπασματικά, μέχρι σημείου αδυναμίας αναβίωσης και εξυπηρέτησης της κατά προορισμόν λειτουργίας τους.

Τα προβλήματα αυτά δεν πρέπει, βέβαια, με κανέναν τρόπο να οδηγούν σε αρνητική τοποθέτηση για τη σύγχρονη χρήση των κατάλληλων για τη δραστηριότητα αυτή μνημείων. Η επαφή του κοινού με τα μνημεία, και ιδιαίτερα στην περίπτωση αυτή η βίωση από το ευρύ κοινό σύγχρονων προβληματισμών και καλλιτεχνικών εκφράσεων μέσα από το ιστορικό περιβάλλον, είναι ο καλύτερος και αποτελεσματικότερος τρόπος **προσέγγισης** και οικείωσης της πολιτισμικής μας κληρονομιάς. Αλλά είναι, *παράλληλα*, και ο δραστικότερος τρόπος δημιουργίας στην ευρύτερη κοινωνία συνείδησης εκτίμησης και προστασίας των μνημείων μας.

Η καταγραφή όλων των μνημείων αυτών –των πολύ ή λιγότερο γνωστών, των εντοπισμένων αλλά μη ερευνημένων, αλλά και εκείνων των οποίων γνωρίζουμε ακόμη την ύπαρξη μόνο από αρχαίες μαρτυρίες– με όλα τα δεδομένα τους, δηλαδή την ιστορία τους, τα χαρακτηριστικά τους, την κατάστασή τους και τις δυνατότητες χρήσης ή απλής ανάδειξης τους, θα προσφέρει ένα πολύ σημαντικό εργαλείο στη συστηματικότερη διαχείριση αυτού του πλούτου.

Η όσμωση¹ αρχαιολόγων, ανθρώπων του θεάτρου, παραγόντων της τοπικής αυτοδιοίκησης και άλλων διανοητών είναι βέβαιο ότι θα δημιουργήσει ένα πολύ καλό κλίμα για μια κοινή προσπάθεια ισορροπημένης και συνετής προσέγγισης του είδους αυτού των μνημείων.

Η καλλιέργεια, *εξάλλου*, με διάφορες εκδηλώσεις στο ευρύτερο κοινό της τάσης αυτής απέναντι στα μνημεία θα αποτελέσει ουσιαστική θετική συμβολή, αφενός, στην **ολοκληρωμένη** προστασία τους (ενεργητική προστασία και από το ευρύ κοινό) και, αφετέρου, στη δημιουργική βίωση των αρχαίων χώρων θέασης.

Β. Λαμπρινουδάκης, «Εμείς και οι αρχαίοι χώροι θέασης και ακρόασης», στον συλλογικό τόμο «*Διάζωμα*» *κίνηση πολιτών για την ανάδειξη των αρχαίων θεάτρων*, Εκδόσεις Διάζωμα 2009 (Διασκευή).

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (100-120 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, σύμφωνα με το κείμενο, τις παρακάτω διαπιστώσεις, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση, τη λέξη **Σωστό**, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν η πρόταση είναι λανθασμένη:

- α.** Ο συγγραφέας συσχετίζει τους αρχαίους θεατρικούς χώρους με τη δημοκρατία.
- β.** Ο συγγραφέας θεωρεί το αρχαίο θέατρο διασκέδαση και όχι πραγματική ψυχαγωγία.
- γ.** Κατά τον συγγραφέα, δεν θα πρέπει σήμερα να γίνονται θεατρικές παραστάσεις στα αρχαία θέατρα.

¹ όσμωση ή ώσμωση: (μτφ.) η αλληλεπίδραση.

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ – Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ Δ΄ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

- δ. Ο συγγραφέας δεν θα συμφωνούσε με τη διοργάνωση σύγχρονων μαθητικών αγώνων ρητορικής σε ένα αρχαίο βουλευτήριο.
- ε. Κατά τον συγγραφέα, η χρήση των αρχαίων θεάτρων σε σύγχρονες εκδηλώσεις μπορεί να συμβάλει στην προστασία και ανάδειξή τους.

Μονάδες 10

- B2.** α) Να βρείτε τους τρόπους ανάπτυξης της έβδομης παραγράφου του κειμένου (**Η καταγραφή ... αυτού του πλούτου**) και να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 4

- β) Να αντικαταστήσετε τις διαρθρωτικές λέξεις-εκφράσεις με άλλες (λέξεις-εκφράσεις) που να διατηρούν τη συνοχή του κειμένου:

Πρώτα απ' όλα (στη δεύτερη παράγραφο)

παράλληλα (στην έκτη παράγραφο)

εξάλλου (στην ένατη παράγραφο).

Μονάδες 6

- B3.** α) Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

εκτυλίσσεται, κατάλοιπα, επιδίωξη, προσέγγισης, ολοκληρωμένη.

Μονάδες 5

- β) Να γράψετε ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

αναπτυσσόταν, δράση, ερευνημένων, γνωρίζουμε, ανάδειξης.

Μονάδες 5

- B4.** α) Να αιτιολογήσετε τη χρήση της διπλής παύλας στην παρακάτω περίπτωση:

–των πολύ ... αρχαίες μαρτυρίες– (στην έβδομη παράγραφο).

Μονάδες 2

- β) Ποιο ρηματικό πρόσωπο κυριαρχεί στο κείμενο; Να δικαιολογήσετε την επιλογή του συγγραφέα.

Μονάδες 3

- Γ1.** Σε ομιλία που θα εκφωνήσετε σε ημερίδα του Δήμου σας με θέμα «Προστασία και αξιοποίηση της πολιτισμικής μας κληρονομιάς», να εκθέσετε τις απόψεις σας (500-600 λέξεις) σχετικά με:
- α) τους λόγους για τους οποίους πρέπει το ευρύ κοινό να πλησιάσει και να γνωρίσει τους χώρους και τα μνημεία της πολιτισμικής μας κληρονομιάς και
 - β) τις δραστηριότητες με τις οποίες οι πολίτες και ειδικότερα οι νέοι θα εξοικειωθούν με αυτά.

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

- 1.** Στο εξώφυλλο να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. Στο εσώφυλλο πάνω-πάνω να συμπληρώσετε τα ατομικά στοιχεία μαθητή. Στην αρχή των απαντήσεών σας να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο και **να μη γράψετε** πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
- 2.** Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση.** Κατά την αποχώρησή σας, να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
- 3.** Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.
- 4.** Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
- 5.** Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
- 6.** Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 10.00 π.μ.

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ' ΤΑΞΗΣ

ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΠΑΛ (ΟΜΑΔΑ Β')

ΔΕΥΤΕΡΑ, 18 ΜΑΪΟΥ 2015

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ & ΣΧΟΛΙΑ

ΑΣΚΗΣΗ Α₁.

Ενδεικτική Απάντηση

Το επιστημονικό άρθρο του Β. Λαμπρινουδάκη αναφέρεται στη σημασία των αρχαίων θεάτρων και βουλευτηρίων και στην αναγκαιότητα ανάδειξης και προστασίας τους, καθώς αποτύπωσαν στον χώρο τη δημοκρατική συνείδηση της αρχαιότητας, φιλοξένησαν και συνεχίζουν να φιλοξενούν εκδηλώσεις γνήσιας ψυχαγωγίας και πολιτισμού και με το πλήθος τους στην περιοχή μας έγιναν αφορμή για σύγχρονες χρήσεις τους που ικανοποιούν το αίτημα για τη σύνδεση του παρελθόντος με το παρόν. Ο αρθρογράφος μάλιστα θεωρεί πως οι φθορές που έχουν υποστεί, δεν πρέπει να σταθούν εμπόδιο στην αξιοποίησή τους, αφού έτσι εξασφαλίζεται η εξοικείωση της κοινωνίας με τα μνημεία και το πολιτιστικό της παρελθόν. Προτείνει μάλιστα για την επιτυχία αυτού του στόχου τη λεπτομερή καταγραφή της κατάστασης των μνημείων και τη συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων φορέων για την ανάδειξη και την προστασία τους. (128 λέξεις)

Σχολιασμός

Το κείμενο του καθηγητή Βασίλη Λαμπρινουδάκη (ανακτήθηκε από http://www.diazoma.gr/600-Stuff-80-Publications/PDF-01/3dbook_09.swf) αποτελεί μία επιτυχημένη επιλογή εκ μέρους της επιτροπής των Εξετάσεων για τρεις, κατά τη γνώμη μου, λόγους:

- 1) Παρ' ότι δεν προκαλεί ιδιαίτερα προβλήματα κατανόησης, ελέγχει σημαντικές αναγνωστικές ικανότητες των μαθητών όπως της «απαλοιφής» (ως ιδιαίτερα πυκνογραμμένο είναι εξαιρετικά δύσκολο να αποδοθεί περιληπτικά στο όριο των 100 έως 120 λέξεων) και της «σύνθεσης» (τα νοήματα επεκτείνονται και ολοκληρώνονται έξω από τα όρια μίας και μόνης παραγράφου).
- 2) Προσφέρει μία ενδιαφέρουσα βάση για την ανάπτυξη του προβληματισμού των μαθητών στη δική τους παραγωγή λόγου και, ίσως, τη μόνη ευκαιρία να ξεφύγουν από τη «φροντιστηριακή μανιέρα» που δυστυχώς θα κυριαρχήσει στη συντριπτική πλειονότητα των γραπτών.
- 3) Ξεφεύγει από το «δύστροπο» στη μορφή και το περιεχόμενο «παραδοσιακό» δοκίμιο της δεκαετίας του '60, που είναι προφανώς ξένο και αδιάφορο για τους μαθητές του 2015. Ας μην ξεχνάμε πως η βασική παθολογία του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας σχετίζεται με την αδυναμία να συνδεθεί η διδασκαλία και η αξιολόγηση με τα πραγματικά ενδιαφέροντα και τους προβληματισμούς του μέσου σημερινού μαθητή.

ΑΣΚΗΣΗ Β₁.

Ενδεικτική απάντηση (από την ΚΕΕ)

α - Σωστό

β - Λάθος

γ - Λάθος

δ - Λάθος

ε - Σωστό

Σχολιασμός

Πρωτότυπη επιλογή της επιτροπής, που απάλλαξε τους υποψηφίους από το άγχος της δυσκολότερης, κατά τη γνώμη τους, άσκησης. Η επιλογή του κλειστού τύπου δεν ήταν άστοχη, το πρόβλημα όμως είναι πως η ερώτηση αυτή «κατανόησης» του κειμένου θα μπορούσε να απαντηθεί σωστά ακόμα και από κάποιον που δεν είχε καν διαβάσει το κείμενο!

ΑΣΚΗΣΗ Β₂. [α]

Ενδεικτική απάντηση (από την ΚΕΕ)

- i. Διαίρεση «όλων των μνημείων» σε «πολύ ή λιγότερο γνωστά», «εντοπισμένα αλλά μη ερευνημένα» και «γνωστά μόνο από αρχαίες μαρτυρίες».
- ii. Αίτιο («η καταγραφή όλων των μνημείων αυτών») - αποτέλεσμα («θα προσφέρει ένα εργαλείο...»).

Σχολιασμός

Η άσκηση αυτή ανοίγει ξανά τη συζήτηση σχετικά με το τι ακριβώς ονομάζουμε «ανάπτυξη παραγράφου». Αν, λοιπόν, συμφωνήσουμε πως κάθε παράγραφος επιτελεί έναν σκοπό τον οποίο οι λεπτομέρειες, με τον τρόπο που αναπτύσσονται, υπηρετούν, τότε είναι προφανές πως στην παράγραφο αυτή δεν υπάρχει καμία διαίρεση, κανένα αίτιο - αποτέλεσμα, παρά μόνον «παραδείγματα», με τα οποία δίνεται έμφαση στο «όλων» των μνημείων και περιγράφονται δράσεις ορθής διαχείρισης των ιστορικών χώρων θέασης και ακρόασης.

ΑΣΚΗΣΗ Β₂. [β]

Ενδεικτική απάντηση (από την ΚΕΕ)

«Πρώτα απ' όλα»: αρχικά, καταρχάς, πρώτα-πρώτα, κ.ά. «παράλληλα»: ταυτόχρονα, συγχρόνως. «εξάλλου»: άλλωστε

Σχολιασμός

Άλλη μια άσκηση που αποδεικνύει πόσο μηχανιστικός είναι ο τρόπος με τον οποίο αντιλαμβάνονται τα μέλη της Επιτροπής το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Και σε αυτή την περίπτωση είναι εξαιρετικά δύσκολο να αντιληφθεί κανείς ποια αναγνωστική ικανότητα των μαθητών αξιολογείτε. Άραγε, χρειάζεται να διαβάσω το κείμενο για να αντικαταστήσω τις λέξεις αυτές με άλλες; Αν όχι, μήπως πρόκειται απλώς για άσκηση συνωνύμων; Θεωρώ, επίσης, πως η τελευταία παράγραφος του κειμένου είναι επιλογική (αναφέρεται στη μεταβατική 6η παράγραφο,

ανακεφαλαιώνοντας τη 2η ενότητα του κειμένου), επομένως οι βαθμολογητές θα έπρεπε να δεχθούν το «εξάλλου» όχι ως συζευτικό, αλλά ως συμπερασματικό και να δεχθούν απαντήσεις όπως «επομένως», «συνεπώς» κτλ.

ΑΣΚΗΣΗ Β₃.

Ενδεικτική απάντηση

α)

«εκτυλίσσεται»: διαδραματίζεται, αναπτύσσεται, εξελίσσεται, ξετυλίγεται, ξεδιπλώνεται κ.ά.

«κατάλοιπα»: απομεινάρια, υπολείμματα, λείψανα κ.ά.

«επιδίωξη»: σκοπός, στόχος, φιλοδοξία κ.ά.

«προσέγγισης»: πλησιάσματος, προσπέλασης, πραγμάτευσης, εξέτασης κ.ά.

«ολοκληρωμένη»: πλήρης, συνολική, άρτια, ακέραιη, τελειωμένη κ.ά.

β)

«αναπτυσσόταν»: υποβαθμιζόταν, συρρικνωνόταν, συμπτυσσόταν κ.ά.

«δράση»: αδράνεια, απραξία κ.ά.

«ερευνημένων»: ανεξερεύνητων, αδιερεύνητων κ.ά.

«γνωρίζουμε»: αγνοούμε.

«ανάδειξης»: απόκρυψης, υποβάθμισης, υστέρησης, αποτυχίας, στασιμότητας κ.ά.

Σχολιασμός

Σε συνέχεια του προηγούμενου σχολίου: θεωρητικά οι λεξιλογικές ασκήσεις δε θα έπρεπε να αξιολογούν την ικανότητα του μαθητή να διερευνά την επίδραση του λεξιλογίου στην παραγωγή του νοήματος; Η μηχανιστική αυτή άσκηση ανταποκρίνεται στους στόχους του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών;

ΑΣΚΗΣΗ Β₄. [α]

Ενδεικτική απάντηση

Πρόσθεση σχολίου - επεξήγηση.

Σχολιασμός

Άλλη μία άσκηση «φροντιστηριακής κατασκευής και προελεύσεως» που (αν λάβει κανείς υπόψη την ενδεικτική απάντηση της ΚΕΕ) δεν απαιτεί καν την ανάγνωση του κειμένου.

ΑΣΚΗΣΗ Β₄. [β]

Ενδεικτική απάντηση

γ' ενικό & πληθυντικό πρόσωπο («αποτελούν», «εκφράζουν», «θα δημιουργήσει» κ.ά.): αυξάνει την πληροφορικότητα και την αντικειμενικότητα ενός επιχειρηματολογικού κειμένου.

Σχολιασμός

Η μόνη άσκηση του β' μέρους που σχετίζεται ουσιαστικά με το κείμενο. Παρ' ότι και εδώ οι υποψήφιοι θα απαντήσουν μηχανιστικά και οι βαθμολογητές θα το αποδεχθούν αδιαμαρτύρητα...

ΑΣΚΗΣΗ Γ₁.

Ενδεικτική απάντηση

Προσφώνηση: Αγαπητοί συνδημότες

1η παράγραφος (πρόλογος):

- 1) Καλωσόρισμα - ευχαριστίες - παρουσίαση της περίπτωσης επικοινωνίας (ημερίδα του Δήμου...)
- 2) Επιβεβαίωση του Δ1: η Ελλάδα χώρα με μακραίωνη ιστορία ⇒ μνημεία όλων των περιόδων διάσπαρτα στη χώρα.
- 3) Σκοπός - σύνδεση με Ζ1: οι Έλληνες οφείλουμε να γνωρίσουμε τα μνημεία της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, καθώς η σημασία τους είναι τεράστια.

2η παράγραφος (Ζ1 - Α'): Σημασία για το άτομο

- 1) Γνώση του παρελθόντος.
- 2) Αισθητική καλλιέργεια.
- 3) Πηγή έμπνευσης για καλλιτέχνες, επιστήμονες κτλ.

3η παράγραφος (Ζ1 - Β'): Σημασία για την κοινωνία

- 1) Συνειδητοποίηση της πολιτιστικής ιδιαιτερότητας του λαού μας

2) Προβολή της χώρας στο εξωτερικό.

4η παράγραφος (μεταβατική):

- 1) Συμπέρασμα: πολύ μεγάλη η αξία των μνημείων της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.
- 2) Επιβεβαίωση Δ2: οι πολίτες και ειδικά οι νέοι επί το πλείστον αδιαφορούν (δεν τα επισκέπτονται, δεν απολαμβάνουν τις επισκέψεις, τα καταστρέφουν κτλ.).
- 3) Σύνδεση με Ζ2: Πρέπει να υιοθετηθούν δράσεις ώστε να υπάρξει εξοικείωση με αυτά.

5η παράγραφος (Ζ2 - Α'): Εκπαίδευση

- 1) Επαναπροσδιορισμός των μεθόδων διδασκαλίας του μαθήματος της Ιστορίας.
- 2) Χρήση νέων τεχνολογιών για την προσέγγιση του παρελθόντος.
- 3) Οργανωμένες επισκέψεις στα μνημεία.
- 4) Υιοθέτηση μνημείων.

6η παράγραφος (Ζ2 - Β'): Κοινωνία

- 1) Οικογένεια: επισκέψεις στα μνημεία.
- 2) Πολιτεία - τοπική αυτοδιοίκηση: προστασία και ανάδειξη των μνημείων, διοργάνωση εκδηλώσεων στους χώρους των μνημείων.

7η παράγραφος (επίλογος):

- 1) Συμπέρασμα: η πολιτιστική κληρονομιά ενός λαού δεν αποτελεί μουσειακό είδος, αλλά ευκαιρία για στοχασμό και πηγή έμπνευσης για τη σύγχρονη πολιτιστική δημιουργία.

2) Επιλογική αναφορά στον σκοπό: η κοινωνία και η πολιτεία οφείλουν να προστατεύουν και να αναδεικνύουν τα ζωντανά σύμβολα του παρελθόντος μας, τα μνημεία.

Επιφώνηση: Ευχαριστώ για την προσοχή σας.

Σχολιασμός

Επιτέλους ... τα μνημεία! Το θέμα της παραγωγής λόγου θα μπορούσε να ανταποκριθεί στον στόχο του όσον αφορά το περιεχόμενο (αξιολόγηση του δημιουργικού προβληματισμού των υποψηφίων επιστημόνων γύρω από ένα θέμα γενικού ενδιαφέροντος), μόνον κάτω από δύο προϋποθέσεις: είτε η Επιτροπή θα καθοδηγούσε με τη διατύπωση τους μαθητές στην ανάπτυξη διαλόγου με το συγκεκριμένο κείμενο του Β. Λαμπρινουδάκη είτε οι βαθμολογητές θα αξιολογούσαν αρνητικά την αναπαραγωγή των φροντιστηριακών σχεδιαγραμμάτων (όπως το δικό μου στις ενδεικτικές απαντήσεις...). Επειδή όμως και τα δύο ενδεχόμενα αποκλείονται...

Εν κατακλείδι...

Ισορροπημένο διαγώνισμα: δεν προκάλεσε τους μαθητές και τους γονείς, τους δημοσιογράφους και τους φιλολογούντες, την κοινή γνώμη, τον μέσο Έλληνα, αλλά δεν πρόσθεσε και τίποτα καινούργιο σε ένα αντικείμενο που προσδοκά την αλλαγή για να μην πεθάνει.

**ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ & Δ' ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΚΑΙ ΕΠΑΛ (ΟΜΑΔΑ Β')**

18 Μαΐου 2015

**ΠΡΟΣ 1. ΤΟΥΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥΣ ΤΩΝ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ
2. ΤΟΥΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥΣ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ**

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ
«ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ»
Γ' ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ και Δ' ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
& ΕΠΑΛ (ΟΜΑΔΑ Β')**

Από την Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων δίνονται οι παρακάτω ενδεικτικές απαντήσεις των θεμάτων και υπενθυμίζεται για άλλη μία φορά ότι κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.

- B1.** α - Σωστό
β - Λάθος
γ - Λάθος
δ - Λάθος
ε - Σωστό

2 μον. x 5

- B2.** α) i) διαίρεση (της έννοιας «όλων των μνημείων» ή και της έννοιας «όλα τα δεδομένα») 2 μον.
ii) αίτιο-αποτέλεσμα: «η καταγραφή... » (αίτιο) «θα προσφέρει ένα εργαλείο...» (αποτέλεσμα) 2 μον.

- β) - αρχικά, κατ' αρχάς, πρώτα-πρώτα, πρωτίστως
- ταυτόχρονα/-ως, συγχρόνως
- άλλωστε

κ.ά. 2 μον. x 3

- B3.** α) - ξετυλίγεται, αναπτύσσεται, ξεδιπλώνεται, εξελίσσεται, λαμβάνει χώρα
- απομεινάρια, λείψανα, υπολείμματα, περισσεύματα
- σκοπός, στόχος
- πλησιάσματος, προσπάθειας, εξέτασης, πραγμάτευσης
- πλήρη, αkéραιο/-α, άρτια, τελειωμένα κ.ά. 1 μον. x 5

- β) - υποβαθμιζόταν, συρρικνωνόταν, συμπτυσσόταν
- αδράνεια, απραξία
- αδιερεύνητων, ανεξερεύνητων
- αγνοούμε
- υστέρησης, αποτυχίας, στασιμότητας, απόκρυψης

κ.ά.
1 μον. x 5

- B4.** α) Ανάμεσα σε παύλες τίθενται πρόσθετες ή επεξηγηματικές πληροφορίες, που θεωρούνται, όμως, σημαντικές. 2 μον.
β) Το γ' ενικό και πληθυντικό πρόσωπο (1 μον.), με το οποίο δίνονται πληροφορίες και προσεγγίζεται το θέμα με αντικειμενικότητα (2 μον.).

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ 2015

Κύρια σημεία του δοθέντος προς περίληψη κειμένου

* Η σημασία των μνημείων ως μέρους της πολιτισμικής μας κληρονομιάς και οι τρόποι εξοικείωσης με αυτά. ✓

- Αιτιολόγηση της αξίας τους:

- οι δομημένοι χώροι έκφρασης της συλλογικής δράσης αποτελούν διαχρονική έκφραση της δημοκρατίας και της αίσθησης του ανήκειν ✕
- ιδιαίτερα στο μεσογειακό χώρο, το θέατρο συνιστούσε και συνιστά μέσο αγωγής και παραγωγής πολιτισμού, καθώς και γέφυρα σύνδεσης του παρελθόντος με το παρόν

→ ψυχ. σφύζα

Η σύνδεση αυτή, μολονότι δυσχεραίνεται από τις φθορές των μνημείων, μπορεί να επιτευχθεί με:

- την καταγραφή και ανάδειξη των γνωρισμάτων τους,
- τη συνεργασία πνευματικών ανθρώπων και φορέων με στόχο τη διοργάνωση εκδηλώσεων, στις οποίες θα συμμετέχει το κοινό → προστασία και δημιουργική βίωση.

Υπενθυμίσεις

Η αξιολόγηση της περίληψης κειμένου (25 μονάδες)

Η έκτασή της: 100-120 λέξεις (+ 20 λέξεις)

Το περιεχόμενο της περίληψης (0-12 μονάδες):

Θετικά στοιχεία: 1) η σύλληψη του νοηματικού κέντρου του κειμένου, 2) η επιλογή των σημαντικών ιδεών-πληροφοριών του, 3) η πληρότητα κατανόησης του κειμένου.

Αδυναμίες: 1) η αδυναμία κατανόησης ή απόκλιση από το νοηματικό κέντρο του κειμένου, β) η επιλογή δευτερευουσών ιδεών-πληροφοριών σε βάρος των κύριων σημαντικών.

Η γλώσσα και το ύφος της περίληψης (έκφραση) (0-8 μονάδες)

Θετικά στοιχεία: 1) η χρήση του κατάλληλου ύφους για τη συγκεκριμένη μορφή κειμένου, 2) η ικανότητα πύκνωσής του μέσα από διάφορες τεχνικές (γενίκευση, αναδιατύπωση κτλ.), 3) η ορθή χρήση της γλώσσας στο επίπεδο της ορθογραφίας, της στίξης, της σύνταξης και του λεξιλογίου.

Αδυναμίες: 1) η αξιολόγηση με την άσκηση άμεσης ή έμμεσης κριτικής-σχολιασμού στις ιδέες-πληροφορίες του κειμένου, 2) η κατ' επανάληψιν αυτούσια-στείρα μεταφορά λέξεων και φράσεων του αρχικού κειμένου, 3) οι αποκλίσεις από τους κανόνες της Νεοελληνικής Γραμματικής και του Συντακτικού στην ορθογραφία, στη στίξη, στη σύνταξη και το λεξιλόγιο (επαναλήψεις, ασάφειες, έλλειψη ακριβολογίας κτλ.).

Η δομή της περίληψης (0-5 μονάδες).

Θετικά στοιχεία: 1) η ικανότητα παρακολούθησης ή αναδιοργάνωσης της δομής του αρχικού κειμένου και η παρουσίαση με λογική ακολουθία των βασικών ιδεών, 2) η σύνταξη ενός κειμένου με ομαλή ροή και συνοχή, 3) η επιτυχής χρήση των διαρθρωτικών λέξεων ή φράσεων.

Αδυναμίες: 1) η άτακτη παράθεση των ιδεών-πληροφοριών του κειμένου, 2) η έλλειψη συνοχής και αλληλουχίας μεταξύ των μερών-προτάσεων της περίληψης, 3) τυποποιημένη μεταφορά της πορείας του αρχικού κειμένου που οδηγεί σε μακροσκελή περίληψη.

Προσοχή: Χρειάζεται μια συνολική θεώρηση του γραπτού πριν την τελική βαθμολογία. Άλλωστε περιεχόμενο, μορφή (έκφραση) και δομή ουσιαστικά δεν διαχωρίζονται.

Γ. Ενδεικτικά στοιχεία περιεχομένου του προς ανάπτυξη θέματος

Ζητούμενο α

Λόγοι για τους οποίους πρέπει το ευρύ κοινό να πλησιάσει και να γνωρίσει τους χώρους και τα μνημεία της πολιτιστικής μας κληρονομιάς:

Τα μνημεία:

- καταδεικνύουν την ιστορική πορεία, την επινοητικότητα, τις ευαισθησίες του λαού μας → εθνική υπερηφάνεια, φιλοπατρία
- προβάλλουν την ιδιαιτερότητα μας, αλλά και τις επιδράσεις που ενδεχομένως δεχθήκαμε → συναίσθηση της διαφορετικότητας (→ αποφυγή της ομοιομορφίας), αλλά και της αλληλεπίδρασης των πολιτισμών
- τιμούν και θυμίζουν προσωπικότητες ή/και γεγονότα → ιστορική συνείδηση, έναυσμα για αναψηλάφηση της ιστορίας & αφορμή αναστοχασμού.
- γίνονται πηγή ουσιαστικής γνώσης, ιδίως όταν προσεγγίζονται με τρόπο βιωματικό και διεπιστημονικό
- συμβάλλουν στην εκλέπτυνση αισθητικών κριτηρίων (μέτρο, αρμονία) και προσφέρουν ερεθίσματα για νέες δημιουργίες.
- προσφέρουν παραδείγματα προς μίμηση (πρόσωπα, ιδανικά). Όταν μάλιστα οι αξίες που προβάλλουν είναι πανανθρώπινες (λ.χ. αντιπολεμικά μνημεία), τότε συνδράμουν σε διαμόρφωση δημοκρατικών συνειδήσεων,
- κάποιες από τις αξίες του παρελθόντος = οδοδείκτες για την αποφυγή των κινδύνων της μαζοποίησης και παγκοσμιοποίησης,
-

Ζητούμενο β

Δραστηριότητες με τις οποίες οι πολίτες και ειδικότερα οι νέοι θα εξοικειωθούν με τα μνημεία:

- Πολίτες ως γονείς: παρόθηση των παιδιών τους σε ανάγνωση βιβλίων που σχετίζονται με την πολιτιστική κληρονομιά – συζητήσεις μαζί τους (αποφυγή διδακτισμού) – πραγματοποίηση οικογενειακών επισκέψεων και περιπάτων σε χώρους μνημείων, συμμετοχή σε προγράμματα μουσείων...
- Πολίτες - στελέχη φορέων και δημόσιων οργανισμών: ανάληψη δράσεων με στόχο την ενημέρωση, προστασία και ανάδειξη των μνημείων, την αξιοποίησή τους για πραγματοποίηση πολιτιστικών εκδηλώσεων – λήψη μέτρων ώστε να μην είναι δαπανηρή η επίσκεψη και η ξενάγηση στους χώρους μνήμης ή/και σε εκδηλώσεις που γίνονται εκεί – έγκαιρη στελέχωση των χώρων πολιτιστικής κληρονομιάς με επαρκές και κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό φύλαξης και ξενάγησης – αξιοποίηση των διατιθέμενων κονδυλίων για τη συντήρησή τους κ.λπ.
- Πολίτες - ενεργά μέλη της κοινωνίας: ανάληψη πρωτοβουλιών για ίδρυση τοπικών συλλόγων (ή/και συμμετοχή σε αυτούς) που στοχεύουν στη συντήρησή των μνημείων, στον εξωραϊσμό του περιβάλλοντος χώρου τους, στην ένταξή τους σε τοπικούς χάρτες – άσκηση πίεσης σε Δήμους (αλλά και παροχή πρακτικής βοήθειας σε αυτούς), ώστε να αξιοποιείται η παιδευτική λειτουργία των χώρων πολιτιστικής κληρονομιάς – άσκηση πίεσης σε όργανα πολιτείας ώστε: να ενισχύονται οικονομικά οι πολιτιστικοί σύλλογοι που ασχολούνται με την προβολή των μνημείων και τον εξωραϊσμό του χώρου που τα περιβάλλει...
- Πολίτες - εκπαιδευτικοί: Δραστηριοποίηση για την εξοικείωση των νέων με :
οργανωμένες επισκέψεις στα μνημεία (οι μαθητές καλό θα ήταν να προετοιμάζονται κατάλληλα, ώστε να μην καθίστανται οι επισκέψεις άσκοπες και βαρετές περιδιαβάσεις) — υλοποίηση προγραμμάτων (projects) εστιασμένων στα μνημεία (αξιοποίηση τόσο των γνώσεων των μαθητών από άλλα μαθήματα (διαθεματική προσέγγιση), όσο και της τεχνολογίας (για διαδραστικές περιηγήσεις, ψηφιακές

αναπαραστάσεις κ.λπ.) — ανάληψη προγραμμάτων υιοθέτησης και ανάδειξης μνημείων της γειτονιάς (ιδίως όσων είναι άγνωστα στο ευρύ κοινό) — αξιοποίηση ευρωπαϊκών προγραμμάτων ανταλλαγής, που προσφέρουν στους μαθητές ευκαιρίες επισκέψεων σε μνημεία άλλων λαών, συγκρίσεων του τρόπου προβολής και ανάδειξής τους κ.λπ.

- Νέοι:
- αξιοποίηση των παρεχόμενων από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και τους φορείς ευκαιριών για εξοικείωση με τα μνημεία — εθελοντική δράση για τον καθαρισμό και την ανάδειξή τους — σύνταξη επιστολών διαμαρτυρίας ή συμμετοχή σε ανάλογες εκδηλώσεις ενάντια στη βεβήλωση ή την εγκατάλειψή τους — αν έχουν ειδικές γνώσεις: διοργάνωση ξεναγήσεων, κατασκευή ή εμπλουτισμό ιστοσελίδων με στόχο την προβολή τους στο ευρύτερο κοινό — παραγωγή ντοκυμαντέρ...

Υπενθυμίσεις

Η αξιολόγηση του παραχθέντος κειμένου (40 μονάδες)

Το περιεχόμενο της έκθεσης (10+10 μονάδες):

Θετικά στοιχεία: 1) Η ελεύθερη και ξεκάθαρη θέση του μαθητή απέναντι στο πρόβλημα. Ο βαθμολογητής δεν πρέπει να επηρεάζεται από τις προσωπικές του απόψεις, 2) Η ορθότητα επιλογής των επιλογής των προσφορότερων γνώσεων,, 3) Ο πλούτος και η ορθότητα των επιχειρημάτων του μαθητή, 4) η ικανότητα του μαθητή να δίνει στις σκέψεις του μορφή λογικών επιχειρημάτων με αποδεικτική δύναμη και αξία, 5) η σοβαρότητα της σκέψης, η έλλειψη προκατάληψης και εριστικής διάθεσης.

Σφάλματα: 1) Η προβολή φανερά παράλογων θέσεων, 2) η μη λογική "στήριξη" μιας ορθής θέσης, 3) η φτωχή επιχειρηματολογία, 4) η παράθεση ξένων, αναφομοιωτών γνώσεων, 4) ο περιττός φόρτος παραδειγμάτων και η αναπλήρωση της έλλειψης επιχειρημάτων με ρητά, γνώμες στοχαστών, 5) τα παρείσακτα στοιχεία που δεν περιέχονται στις απαιτήσεις του θέματος,, 6) τα γενικά και αυθαίρετα συμπεράσματα, 7) η ανάπτυξη δευτερευόντων σε σημασία σημείων σε βάρος των πρωτευόντων.

Η δομή της έκθεσης (0-8 μονάδες)

Θετικά στοιχεία: 1) λογική διάταξη των σκέψεων, η οργανική και αρμονική σύνδεση μεταξύ τους 2) η προοδευτική αποκάλυψη και δικαιολόγηση της προσωπικής θέσης, 3) η αβίαστη κατάληξη σ' ένα λογικό συμπέρασμα, 4) η ανεξαρτησία από προκαθορισμένα γενικά πρότυπα (καλούπια) και η πρωτοτυπία.

Σφάλματα: 1) η έλλειψη καθορισμένης πορείας και η άτακτη παράθεση των σκέψεων, 2) η έλλειψη ενότητας, 3) οι επαναλήψεις η κυκλική πορεία στην ανάπτυξη, που δεν προωθεί τη σκέψη με νέες εμπνεύσεις, αλλά την επαναφέρει στο σημείο αφετηρίας με επαναλήψεις.

Η γλώσσα και το ύφος της έκθεσης (0-12 μονάδες)

Θετικά στοιχεία: 1) η ακρίβεια της διατύπωσης, η σαφήνεια και η καθαρότητα, η μετρημένη χρήση των εκφραστικών τρόπων, 2) η υιοθέτηση κατάλληλου ύφους, 3) ο λεκτικός και εκφραστικός πλούτος

Σφάλματα : 1) η εκφραστική ανακρίβεια, η ασάφεια και αοριστία, 2) η εκφραστική φτώχεια, που συχνά συνοδεύεται από τη μονότονη επανάληψη λέξεων και εκφράσεων, 3) ο βερμπαλισμός και η κενολογία, ο ρητορισμός, η φλυαρία και η ωραιολογία, 3) η εκφραστική ανομοιομορφία, 4) τα γραμματικά και συντακτικά λάθη.

Προσοχή: Χρειάζεται μια συνολική θεώρηση του γραπτού πριν την τελική βαθμολογία. Άλλωστε περιεχόμενο, μορφή (έκφραση) και δομή ουσιαστικά δεν διαχωρίζονται.

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΡΙΤΗ 9 ΙΟΥΝΙΟΥ 2015
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΡΕΙΣ (3)**

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κύριοι εκπρόσωποι των φορέων του αναπηρικού κινήματος και κύριοι εκπρόσωποι των μέσων μαζικής ενημέρωσης

Όταν μου ζητήθηκε να παρουσιάσω στη διημερίδα αυτήν το θέμα των ατόμων με αναπηρία σε **σχέση** με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, σκέφτηκα με ποιον τρόπο θα μπορούσα να το αναδείξω καλύτερα, αλλά και πώς θα μπορούσα να **πείσω** με επιχειρήματα για την αναγκαιότητα μεγαλύτερης δημόσιας προβολής των ζητημάτων που αφορούν τον χώρο των ατόμων με αναπηρία. Γιατί δεν βρίσκουν μέχρι σήμερα την προβολή που τους χρειάζεται αλλά και τους αναλογεί;

Το βέβαιο είναι ότι τα άτομα με αναπηρία δεν αποτελούν μια **αμελητέα** πληθυσμιακή κατηγορία, ώστε κατ' εξαίρεση να πέφτουν πάνω τους τα φώτα της δημοσιότητας. Αν, όπως είχε πει ο Andy Warhol, σε κάθε άνθρωπο αντιστοιχούν δεκαπέντε λεπτά δημοσιότητας στη ζωή του, τότε το βέβαιο είναι ότι κάθε μέρα για αρκετές ώρες τα φώτα της δημοσιότητας θα έπεφταν πάνω σε ένα άτομο με αναπηρίες.

Αυτός ο ιδιότυπος περιορισμός ή αποκλεισμός από τη δημόσια προβολή έχει σίγουρα να κάνει και με τον τρόπο που λειτουργούν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Συνδέεται με το ευρύτερο πρόβλημα, τη μεγάλη αυτή συζήτηση που αφορά τον ρόλο και την ευθύνη τους στις σύγχρονες κοινωνίες. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης δεν καλύπτουν τα ίδια την αναγκαιότητα ενημέρωσης και πληροφόρησης της κοινωνίας. Η ενημέρωση είναι απλώς το μέσο για μια σειρά από λειτουργίες που επιτελούν και μπορούν να επιτελέσουν στις σύγχρονες κοινωνίες. Λειτουργίες που άλλες φορές είναι περισσότερο και άλλες φορές λιγότερο εμφανείς.

Η αλήθεια είναι ότι η αναπηρία εθεωρείτο πάντοτε συνώνυμο της αδυναμίας και της **πλήρους** ανικανότητας. Στην πράξη, αντιμετωπίζουμε κάποιον ανάπηρο σαν να είναι ολικά ανάπηρος, ασχέτως αν η ανεπάρκειά του σχετίζεται με συγκεκριμένες λειτουργίες που δεν μπορούσε να πραγματοποιήσει. Και αυτή η φιλεύσπλαχνη απαξίωσή του από τον κοινωνικό περίγυρο είναι ό,τι χειρότερο για τον ίδιο τον ανάπηρο. Γιατί έτσι ο ανάπηρος αισθάνεται άχρηστος και ότι θα πρέπει να αποσυρθεί από τον κόσμο της εργασίας, από τον κόσμο της διασκέδασης, της συμμετοχής στην κοινωνική ζωή. Θεωρούμε ότι η ανθρωπιστική στάση μας απέναντί του είναι να τον λυπηθούμε, παρά το ότι ο ίδιος δεν θα ήθελε ποτέ κάτι τέτοιο. Το αποτέλεσμα είναι να λυπηθεί και ο ίδιος τον εαυτό του, να θυματοποιηθεί, να στιγματιστεί και να αισθάνεται ότι πρέπει να αποσυρθεί. Δυστυχώς, μέσα από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης δεν έχει αλλάξει σημαντικά αυτή η αντιμετώπιση. Αν θυμηθούμε το πώς προβάλλονται τα θέματα των αναπήρων από τις ειδήσεις και τις εφημερίδες, θα αντιληφθούμε το πώς αναπαράγονται και τα φαινόμενα περιθωριοποίησης και στιγματισμού.

Τους παρουσιάζουν σαν να ζουν για να ξεπεράσουν το πρόβλημα που έχουν. Σαφώς και απασχολεί τα άτομα με αναπηρία πώς θα αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της αναπηρίας τους, αλλά να ξέρετε ότι οι άνθρωποι αυτοί, παιδιά ή μεγαλύτεροι, παίζουν, γελούν, ερωτεύονται, είναι φυσιολογικοί άνθρωποι. Περισσότερο φυσιολογικοί από τα μοντέλα των διαφημίσεων. Και είναι περισσότερο φυσιολογικοί γιατί είναι πολύ περισσότεροι αριθμητικά από τα υγιέστατα μοντέλα, είναι πιο φυσιολογικό το ενδεχόμενο ένας άνθρωπος να αποκτήσει κάποια αναπηρία στη ζωή του, παρά να πετύχει ταυτόχρονα στον έρωτα, στο επάγγελμα και στην κοινωνική του ζωή, όπως δείχνουν οι διαφημίσεις.

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ – Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ Δ΄ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

Για να τους εντάξουμε, λοιπόν, ή να τους επανεντάξουμε στην κοινωνική και οικονομική ζωή, θα πρέπει πρώτα απ' όλα να τους εντάξουμε ισότιμα στην εικόνα που έχουμε για τους ανθρώπους, όχι να τους αντιμετωπίζουμε ως ένα διαφορετικό κόσμο που ζει παράλληλα με τον δικό μας. Αυτό νομίζω ότι είναι και η πιο σημαντική ευθύνη των μέσων μαζικής ενημέρωσης και δεν είναι ιδιαίτερα δύσκολο να το πράξουν, να εντάξουν δηλαδή στα προγράμματά τους ανθρώπους με αναπηρία που συμβιώνουν αρμονικά με τους άλλους ανθρώπους.

Ευχαριστώ.

Ι. Δεσποτοπούλου, Άτομα με αναπηρία και Μ.Μ.Ε., Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας - Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης, Αθήνα 2006, σσ. 96-102 (διασκευή).

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (100-120 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση, τη λέξη **Σωστό**, αν η πρόταση είναι σωστή, ή **Λάθος**, αν η πρόταση είναι λανθασμένη, σύμφωνα πάντα με το κείμενο.

- α. Θα έπρεπε τα μέσα μαζικής ενημέρωσης να προβάλλουν περισσότερο τα προβλήματα των αναπήρων.
- β. Πρέπει να σεβόμαστε τους ανάπηρους ανθρώπους, επειδή έχουν ίσες δυνατότητες με τους υπολοίπους.
- γ. Ο οίκτος προς τους αναπήρους ωθεί στην περιθωριοποίηση και τον στιγματισμό τους.
- δ. Το φυσιολογικό δεν ταυτίζεται με το πρότυπο.
- ε. Θα έπρεπε τα μέσα μαζικής ενημέρωσης να δείχνουν ανάπηρους ανθρώπους να συνυπάρχουν με τους υπολοίπους.

Μονάδες 10

B2. α) Να βρείτε δύο τρόπους ανάπτυξης της τέταρτης παραγράφου του κειμένου (μονάδες 2) «**Η αλήθεια είναι ... φαινόμενα περιθωριοποίησης και στιγματισμού.**» και να δικαιολογήσετε την απάντησή σας (μονάδες 3).

β) Να βρείτε το είδος του κειμένου που σας δίνεται (μονάδες 2) και να καταγράψετε τρία διαφορετικά γνωρίσματά του που να τεκμηριώνουν την απάντησή σας (μονάδες 3).

Μονάδες 10

B3. α) Να γράψετε μία ομόρριζη λέξη για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **κύριοι, σχέση, πείσω, αμελητέα, πλήρους.**

(μονάδες 5)

β) Να ξαναγράψετε τις ακόλουθες προτάσεις, αντικαθιστώντας την υπογραμμισμένη λέξη με ένα αντώνυμό της και κάνοντας τις αναγκαίες αλλαγές:

- Τα άτομα με αναπηρία αποτελούν μian αμελητέα πληθυσμιακή κατηγορία.
- Ο ανάπηρος αισθάνεται ότι θα πρέπει να αποσυρθεί από τον κόσμο της συμμετοχής στην κοινωνική ζωή.

(μονάδες 2)

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ – Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ Δ΄ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

γ) Να ξαναγράψετε τις ακόλουθες προτάσεις, αντικαθιστώντας τη λέξη με το έντονο μαύρο χρώμα με ένα συνώνυμό της:

- Ο **ιδιότυπος** περιορισμός των αναπήρων από τη δημόσια προβολή έχει να κάνει με τον τρόπο που λειτουργούν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.
- Δυστυχώς, δεν έχει αλλάξει σημαντικά η **αντιμετώπιση** των αναπήρων από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.
- Η ενημέρωση είναι μία από τις λειτουργίες τις οποίες **επιτελούν** τα μέσα μαζικής επικοινωνίας.

(μονάδες 3)

Μονάδες 10

B4. Στις υπογραμμισμένες προτάσεις του αποσπάσματος που σας δίνεται, να μετατρέψετε την παθητική σύνταξη σε ενεργητική. (μονάδες 2)

«Αν θυμηθούμε το πώς προβάλλονται τα θέματα των αναπήρων από τις ειδήσεις και τις εφημερίδες, θα αντιληφθούμε το πώς αναπαράγονται και τα φαινόμενα περιθωριοποίησης και στιγματισμού.»

- Γιατί η συντάκτρια του κειμένου προτίμησε την παθητική σύνταξη; (μονάδα 1)
- Ποια αλλαγή παρατηρείτε στο νόημα μετά τη μετατροπή της παθητικής σύνταξης σε ενεργητική; (μονάδες 2)

Μονάδες 5

Γ1. Με αφορμή τη βράβευση συμμαθητή σας με αναπηρία ο οποίος άριστευσε, να συντάξετε άρθρο 500–600 λέξεων που θα δημοσιευτεί σε τοπική εφημερίδα, εκθέτοντας τις απόψεις σας σχετικά με τα παρακάτω:

- α) Ποια εικόνα και ποια στερεότυπα έχουν διαμορφωθεί στην ελληνική κοινωνία όσον αφορά τα άτομα με αναπηρία;
- β) Για ποιους λόγους τέτοια άτομα μπορούν με τη στάση ζωής τους να αποτελέσουν πρότυπο για όλους μας;

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο **εξώφυλλο** να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. Στο **εσώφυλλο** πάνω-πάνω να συμπληρώσετε τα ατομικά στοιχεία μαθητή. Στην **αρχή των απαντήσεών σας** να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο και **να μη γράψετε** πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση.** Κατά την αποχώρησή σας, να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.
4. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Ώρα δυνατής αποχώρησης: 18.00.

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΤΕΛΟΣ 3ΗΣ ΑΠΟ 3 ΣΕΛΙΔΕΣ

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

**ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΤΕΚΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ
ΚΑΙ ΤΕΚΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ
ΔΕΥΤΕΡΑ 7 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2015
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΡΕΙΣ (3)**

ΚΕΙΜΕΝΟ

Οι Ολυμπιακοί αγώνες αποτελούν ένα υπέροχο αθλητικό γεγονός. Η **αφή** της Ολυμπιακής φλόγας στον ιερό τόπο της Ολυμπίας, η πολυήμερη διαδρομή της σε πολλές χώρες του πλανήτη μας, σαν σύμβολο ειρήνης και συναδέλφωσης των λαών, η φαντασμαγορική τελετή έναρξης των Ολυμπιακών αγώνων, η διεξαγωγή των ατομικών και ομαδικών αθλημάτων και η καταπληκτική τελετή λήξης τους συγκινούν και εντυπωσιάζουν όσους τα παρακολουθούν. Η **αθάνατη** ιδέα του Ολυμπισμού επιτυγχάνει, με τον καλύτερο τρόπο, τη συναδέλφωση των λαών μέσα από την αγωνιστική άμιλλα¹ των αθλητών.

Κρίνουμε εδώ σκόπιμο να κάνουμε μερικές σκέψεις για τη σημασία στη ζωή των ανθρώπων τόσο της γυμναστικής όσο και της άθλησης, αφού αυτές εξασφαλίζουν τη σωματική υγεία, πλάθουν γερά και αρμονικά το ανθρώπινο κορμί και καλλιεργούν τις απαραίτητες δεξιότητες που απαιτεί κάθε άθλημα, ενώ **παράλληλα συμβάλλουν** και στην ομαλή ψυχοπνευματική ζωή του ανθρώπου.

Από την ενότητα ψυχής και σώματος πηγάζει ένα υπέρτατο χρέος, η παράλληλη άσκηση του σώματος και του πνεύματος. Την αλήθεια αυτή είχαν αντιληφθεί πρώτοι οι πρόγονοί μας από τους Ομηρικούς ακόμα χρόνους. Και αργότερα, στην κλασική περίοδο του Ελληνισμού, τότε που το ελληνικό πνεύμα με τους μεγάλους φιλοσόφους είχε κατακτήσει τη γνώση και τη σοφία, η γυμναστική του σώματος έπαιζε πρωταρχικό ρόλο. Ο «καλός κάγαθος» ήταν ο ιδεώδης τύπος του ανθρώπου, τον οποίο επεδίωκε η αγωγή των ελληνοπαίδων.

Αξίζει να τονιστεί η μεγάλη συμβολή της γυμναστικής και της άθλησης στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του ατόμου. Πρώτο και βασικό αγαθό είναι η φυσική ανάπτυξη του σώματος και η εξασφάλιση της σωματικής υγείας. Η υγεία, χωρίς άλλο, είναι υπέρτατο αγαθό και ο μεγαλύτερος πλούτος. Όταν ο άνθρωπος είναι υγιής, χαίρεται και απολαμβάνει τη ζωή και έχει τις δυνάμεις για περισσότερη ανάπτυξη και δράση στον ψυχοπνευματικό του τομέα. Άλλωστε, η γυμναστική καλλιεργεί πνευματικές και ψυχικές αρετές, όπως είναι η θέληση, το έλλογο θάρρος, η αυτοπεποίθηση, η προσπάθεια, η προσοχή, η πειθαρχία, η αρμονία και η ακρίβεια, αρετές που πρέπει να κοσμούν την ανθρώπινη ύπαρξη. Και όταν ο αγωνιζόμενος συμμετέχει σε ομαδικά παιχνίδια, τότε καλλιεργεί τη συνεργασία, την ομαδικότητα, την κοινωνικότητα, τον σεβασμό και την αναγνώριση της αντίπαλης ομάδας, την υποταγή του «εγώ» στη συνολική βούληση και στόχευση, αρετές απαραίτητες για την κοινωνική συμβίωση των ατόμων.

Η ώρα της γυμναστικής χαλαρώνει το άτομο από το στρες της ζωής, από τις μέριμνες και τις φροντίδες της καθημερινότητας, το ελευθερώνει και ανανεώνει τις δυνάμεις του για τον αγώνα της ζωής. Χαρακτηριστική είναι η επίδραση της γυμναστικής στους μαθητές των σχολείων, όπου, ένεκα της αυξημένης κινητικότητας της νεαρής ηλικίας τους, έρχονται με την ώρα της γυμναστικής να αντισταθμίσουν την καθιστική στα θρανία στάση τους που απαιτεί η διδασκαλία των άλλων μαθημάτων. Το γεγονός αυτό μας κάνει να μην θεωρούμε υπερβολή το ρηθέν υπό του Rousseau ότι: «η σωματική αγωγή αποτελεί τη βάση πάνω στην οποία στηρίζεται ολόκληρο το οικοδόμημα της αγωγής».

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

Για να έχουμε, όμως, τα αγαθά αποτελέσματα της γυμναστικής και της άθλησης, θα πρέπει αγωνιζόμενοι και παράγοντες να πιστεύουν και να καλλιεργούν την ευγενή άμιλλα που δημιουργεί την έφεση για συνεχή υπέρβαση, η οποία, ως αγωνιστική τάση, κυριαρχεί σε όλο το ψυχοσωματικό τους «είναι». Και γίνεται η τάση αυτή τρόπος ζωής. Ο καλός αθλητής που θέλει επιτυχώς να αγωνίζεται πρέπει να διάγει και βίο σωστό, μακριά από καταχρήσεις, ναρκωτικά και έκλυτη ζωή. Ο αθλητισμός, συνεπώς, εξασφαλίζει μια συνετή, μετρημένη και ηθική ζωή στους αθλούμενους. Τον υγιή αθλητισμό πρέπει να περιφρουρήσουμε από τους σύγχρονους κινδύνους που τον απειλούν, όπως είναι ο παθιασμένος πρωταθλητισμός με τη χρήση αναβολικών, ο άτεγκτος επαγγελματισμός με την προκλητική και αστρονομική χρηματική εξαγορά των ικανών αθλητών, η εμπορευματοποίηση των αγώνων, ο φανατισμός και η βία στα γήπεδα από τους φανατικούς οπαδούς και τους χούλιγκαν και τόσα άλλα **δυσμενή** φαινόμενα.

¹άμιλλα: συναγωνισμός χωρίς αντιπαλότητα

Δημήτρης Μαρκόπουλος, Η αξία της γυμναστικής και της άθλησης,
από το περιοδικό *Φιλοσοφία και Παιδεία*, τεύχος 47- 48
Αθήνα 2008 (Διασκευή).

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A.1. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (100 - 120 λέξεις).

Μονάδες 25

B.1. Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο 80 - 100 λέξεων το περιεχόμενο του αποσπάσματος που ακολουθεί: **«Η αθάνατη ιδέα του Ολυμπισμού επιτυγχάνει, με τον καλύτερο τρόπο, τη συναδέλφωση των λαών μέσα από την αγωνιστική άμιλλα των αθλητών».**

Μονάδες 10

B.2.α. Να βρείτε δύο τρόπους ανάπτυξης στην έκτη παράγραφο του κειμένου (**Για να έχουμε, όμως, τα αγαθά αποτελέσματα της γυμναστικής...άλλα δυσμενή φαινόμενα**) και να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με τις αντίστοιχες αναφορές. (Μονάδες 4)

β. Ποια νοηματική σχέση εκφράζουν οι παρακάτω διαρθρωτικές λέξεις;

Όταν (το πρώτο στην τέταρτη παράγραφο)

Αλλωστε (στην τέταρτη παράγραφο)

όμως (στην έκτη παράγραφο)

Και (στην έκτη παράγραφο, τέταρτη σειρά). (Μονάδες 4)

Μονάδες 8

B.3.α. Να εντοπίσετε στο κείμενο που σας δόθηκε και να καταγράψετε τρία χαρακτηριστικά παραδείγματα μεταφορικής χρήσης της γλώσσας. (Μονάδες 3)

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

β. Να αιτιολογήσετε τη χρήση των εισαγωγικών στις παρακάτω περιπτώσεις:

«καλός κάγαθος»

«η σωματική αγωγή αποτελεί τη βάση πάνω στην οποία στηρίζεται ολόκληρο το οικοδόμημα της αγωγής». (Μονάδες 4)

Μονάδες 7

Β.4.α. Να δώσετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις χωρίς να αλλάζει το νόημα του κειμένου: **αφή, αθάνατη, παράλληλα, συμβάλλουν, δυσμενή.** (Μονάδες 5)

β. Να δώσετε ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: επιτυγχάνει, ενότητα, αργότερα, πλούτος, υγιής. (Μονάδες 5)

Μονάδες 10

Γ.1. Το τελευταίο τεύχος της σχολικής σας εφημερίδας έχει ένα αφιέρωμα στη γυμναστική και στην άθληση. Να γράψετε ένα άρθρο 500-600 λέξεων στο οποίο να αναφέρετε:

α. Ποια είναι τα οφέλη της γυμναστικής και της άθλησης για τον σύγχρονο άνθρωπο και β. πώς όλοι μας, ανεξαρτήτως ηλικίας, μπορούμε να εντάξουμε τη γυμναστική και την άθληση στη ζωή μας;

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης.
5. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων και όχι πριν τις 17:00.

**ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ
ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ**

ΤΕΛΟΣ 3ΗΣ ΑΠΟ 3 ΣΕΛΙΔΕΣ